

4 maart 2018 – 3^e zondag van de Veertigdagentijd – Willem de Zwijgerkerk, A'dam
Exodus 13 vers 17 - 22; Marcus 1, 39 - 45

‘Ruimte voor nieuwe groei’

Het is vandaag de derde zondag van de Veertigdagentijd. Drie weken geleden begonnen we in alle Westerse kerken af te tellen naar Pasen: veertig dagen proberen christenen iets te veranderen aan zichzelf.

Zo heb je in Duitsland de Sieben Wochen Ohne-actie, ‘zeven weken zonder’, ooit begonnen met de ‘Ohne 3x S’-actie: geen Süßigkeiten, geen Sigaretten en geen Spiritualien. Ook in Nederland zijn er zulke acties. Ik las vorige week dat gezinnen besluiten een smartphoneloze zondag te houden, of ‘een weekend offline’. Beviel het? ‘Nou, wandelen was in ieder geval een stuk leuker, zeiden ze, iedereen liep rechtop, we liepen echt sámen – en een stuk sneller dan mét’. En: ‘met z’n allen een spelletje doen is écht leuk!, zeiden de kinderen’- het leek wel een ontdekking! In de kerken in Hoofddorp hebben we elke woensdag een sobere maaltijd, met brood en soep en bezinning over een onderwerp dat ook met verandering, omkeer te maken heeft.

Oudere katholieken herinneren zich vast nog wel het vastenstrommeltje: alle snoepjes die je kreeg in deze weken gingen in dat trommeltje, en dat mocht op zondag éven open voor één snoepje, en verder ging het pas met Pasen weer definitief open. ‘Op die manier voelde Pasen écht als een feest voor ons als kinderen. Er veranderde echt wat’, vertelde een oudere katholiek. ‘Dat feestelijke gevoel herinner ik me nog altijd!’

Op zondag wél een snoepje... Ja, want op zondag vasten: dat is vloeken in de kerk, zeiden de oude kerkvaders. Elke zondag is toch de viering van Pasen, de oude wereld op zijn kop. En dat is zó’n royaal feest, een en al licht en overvloed, daar kun je echt niet op vasten. Dus dat glaasje wijn mág vandaag, kan ik u geruststellen. Vandaar ook de naam Veertigdagentijd: we tellen veertig wérkdagen tot Pasen, de zondagen tellen niet mee.

Misschien is het u opgevallen dat ik net een paar keer de woorden ‘veranderen’ en ‘omkeer’ heb gebruikt. Want ja, wat is eigenlijk de bedoeling van deze veertig dagen? Moeten we gaan zitten somberen over het lijden en de dood van Jezus? Zijn lijden méélijden? Dat lijkt bijna een soort masochisme. Moeten we allemaal gaan overdenken hoe slecht wij zijn? Nou ja, wie het nieuws over Syrië volgt of over wapens in Amerika, of Poetin of Trump, wordt niet optimistisch over mensen. En eerlijk gezegd: hoe vaak overkomt dat ons ook, reageren zoals we niet hadden willen doen?

Wat kunnen die veertig dagen daarin betekenen? Ik wil vanmorgen aan de hand van twee dingen met u kijken of we kunnen ontdekken waar het om gaat.

Het eerste is het begin van de Veertigdagentijd. Want: die begon niet twee zondagen geleden, maar al iets eerder: weet u het nog? Ja, op Aswoensdag.

In mijn oude kerk, De Ark, vieren we al jaren Aswoensdag. We leveren de zondagen ervoor onze oude palmtakjes in (van Palmpasen het jaar daarvoor) en die worden aan het begin van de Aswoensdagviering verbrand. Verderop in de viering kan ieder die dat wil een askruisje op zijn of haar voorhoofd ontvangen. En tot mijn verrassing deed iedereen van de bijna 40 aanwezig dat ook. Ik zat er dit jaar als kerkganger en kon zo rustig ervaren wat er allemaal gebeurde.

Er was een mooie tekst bij het verbranden van de takjes. Daardoor werd duidelijk wat de symboliek inhoudt. Oudere katholieken herinneren zich vaak alleen de woorden 'stof zijt u en tot stof zult gij weerkeren' die de priester zei als hij jou dat kruisje gaf. In De Ark zijn die woorden allang veranderd. Want ja: dan begin je de Veertigdagentijd inderdaad somber, met de dood op je hielen zeg maar. Wij mensen zijn niets, calvinistisch gezegd: allemaal zondaars, geneigd tot alle kwaad en onbekwaam tot enig goed. Is dat zo? Is dat de bijbelse kijk op de mens?

Deze Aswoensdag las de predikant die de dienst leidde de tekst die u ook in de liturgie vindt:

'Zoals struiken gesnoeid worden
verbranden wij palmtakken,
om ruimte te maken voor nieuwe groei,
om door de saaiheid van de grijze winter
de ontluikende kleur van de lente te zien,
om kleine schoonheid te ontdekken
in de natuur, in mensen,
erbij stil te staan, ons erover te verwonderen
en nog meer: te waarderen.

Zegen dit vuur,
zegen ons, God, Eeuwige,
om kleur te geven aan ons leven
aan de wereld om ons heen,
om elkaar tot zegen te zijn,
mensen op weg naar Pasen.'

Ik was vooral verrast door de werkwoorden uit dit gebed.

'Ruimte maken, ontluikende kleur zien, schoonheid ontdekken, verwonderen en nog meer: waardéren, kleur geven en tot zegen zijn.'

Wauw, dacht ik, dat is mooi, zo wil ik ook!

Het verbranden van de palmtakjes schept ruimte: een jaar hingen ze in onze huiskamers en werden getuige van alle donkere woorden, alle dichtgetimmerde waarheden, van onze onmacht of onwil ons te verwonderen. Dat kan ons flink dwarszitten. Hoe komen we daaruit? Door ons te oriënteren op waar het echt om gaat. Al die mooie woorden uit de tweede helft van het gebed:

Kleur geven aan ons leven. De wereld om ons heen, elkáár tot zegen zijn – en dan: mensen op weg naar Pasen.

Mensen op weg.... dat betekent dus ook: dat we ergens weg moeten gaan. Uit die sjoemelmaatschappij, die we zelfs met sjoemelsoftware vervuilen.

En dan komen die woorden in me boven die ik al aan het begin noemde: omkeer, verandering. Kijken of we wat kunnen doen aan de kringloop van het kwaad waar we in meedraaien, zoeken naar kleur voor de mensen die al hun hele leven in een grauwwereld leven. Elkaar tot zegen zijn. Want dan voel je jezelf ook opeens tot zegen, met al die kleuren.

De kleuren waarvan, denk ik, de Bijbel ons vertelt over Paasmorgen. De zon ging op....beginnen de paasverhalen. Hebt u daar wel eens goed naar gekeken, hoeveel hoopvolle kleuren dat geeft? Je kunt het deze dagen goed zien. Maria Magdalena loopt verdwaasd in een tuin, waarin een tuinman aan het werk is... wil je nog een mooiere definitie van Pasen hebben? '...een tuinman aan het werk...'. De steppe zal bloeien! Niet voor niks zijn narcissen, eieren en kuikentjes zo favoriet met Pasen. Je zou er haast blij van worden dat de supermarkten niet kunnen wáchten chocolade- eitjes te gaan verkopen, het lijkt wel een gebaar van christelijk geloof! Maar dan moet je het óf het hele jaar doen óf juist beginnen op Aswoensdag – en lever er dan meteen een vastentrommeltje bij, dan krijgen we de symboliek helemaal te pakken.

Mensen op weg - en daar hoort nog een ander beeld bij: de woestijn. De Exoduslezing vertelt dat het volk dat uit Egypte trekt een ómweg moet maken, naar de woestijn. Waarom? Hoorde u dat: anders willen ze bij de eerste tegenslag al terug naar dat verrekte uitbuit-Egypte. En dat gaat later ook gebeuren. Je hebt een overgangstijd nodig, een afwentijd, een leertijd. Net als Jezus zijn leven ook begint met 40 dagen in de woestijn. Kleur geven aan de wereld om ons heen – dat vraagt ook om iets lós te laten. Een soort pelgrimstocht maken. Afzien.

Soms zet die omkeer heel je leven op zijn kop. Drie weken geleden preekte ik hier ook en toen hoorde ik de lector het evangelie voorlezen, dat prachtige verhaal van Jezus die een man die melaats was, geneest. Ik had het verhaal natuurlijk al een paar keer gelezen bij het maken van m'n preek, maar toen ik het hóórde, viel me op hoe bijna verrassend aandoenlijk Marcus het vertelt. Jezus is bijna nog onervaren, hij

begint net. Er komt een melaatse man aan die hem om hulp smeekt en Jezus doet wat wij denk ik ook best graag zouden willen doen, - maar wíj doen het niet: Jezus steekt zijn hand uit, raakt de man aan en zegt: 'Ik wil het, word rein'.

Dat moet je even voor je zien: die man met zijn aangevreten huid. Ik denk dat veel van ons bijna vanzelf hun hoofd omdraiden als ze hem zagen. Brrrr... eng, vies, gauw een stap naar achteren. Jezus, zegt Marcus, denkt niet eens na maar steekt zijn hand uit en raakt hem aan.

Dat is nou precies de wereld waarin we (denk ik) allemaal graag zouden wonen. Die spontaanheid. Voor mij staat deze hand van Jezus symbool voor onze hoop en droom dat niemand in onze wereld wegraakt, zoals de onaanraakbaren in India, maar figuurlijk zijn er natuurlijk veel meer. Dát is Pasen!

En dan eindigt het zo: Jezus zegt 'zeg niemand iets maar ga volgens de joodse regels naar de priester en laat je rein verklaren, dan kan iedereen zien hoe het werkt'.

Maar die man – ik denk dat hij het niet eens hóórt: hij gaat overal breeduit vertellen wat hem overkomen is. Ja, vind je het gek?

Grappig: zelfs Jezus moet nog ontdekken hoe sterk de Paasboodschap is: weer meetellen, een nieuw leven krijgen, nieuwe kansen.

Mensen raken elkaar aan, -- natuurlijk in goede zin, geen #metoo --, we trekken elkaar overeind op die lange weg die leven heet, we stappen over grenzen en alles wat grenzen maakt heen, omdat we hopen dat elk mens weer kleur kan ontdekken, vluchtelingen in Nederland, mensen in de bijstand, jongeren die snakken naar woonruimte, ouderen die ook een beetje ruimte vragen in onze flitsende tijd met steeds minder bushaltes want alles moet sneller. Inderdaad: het zijn kleine dingen. Zo klein als een askruisje op je voorhoofd.

Amen.

© Rien Wattel, 4 maart 2018